

2013 november Hónapló

Parászka Boróka: A román kávézó

„Elsősorban a román politika és az ottani történelemoktatás tehet arról, hogy az országban erős a magyarellenesség” – mondta a Nemzetpolitikai Kutatóintézet igazgatója a Lánchíd Rádióban. Kántor Zoltán arra a friss felmérésre reagált, amely szerint a románok 56 százaléka számára antipatikus Magyarország, amely a legtaszítóbb állam a szemükben. Hozzátette: „a közvélemény-kutatásból az is kiderül, hogy akiknek közvetlen kapcsolatuk van a magyarokkal, azoknak jóval kedvezőbb a véleményük” (Magyar Nemzet Online.)

Ezt a nyilatkozatot októberben hallottam-olvastam. Éppen románok között ültem, nyilvános helyen, gyorsan körülnéztem, vajon ki láthatja a monitoromat? Percek teltek el, amíg elmúlt az arcomról a gyorspír, és felfogtam, hogy milyen szerencsétlen módon szorongok. Csak a hír olvasása alatt vált egyértelművé, hogy románok közé ültem be. Azok, akik körülöttem ülnek, és isszák a kávéjukat, a napjukat tervezgetik, leveleznek az ügyfeleikkel, lapokat olvasgatnak, vagy éppen a pultoslánnyal flörtölnek, azok románok. Egy „román” kávézóba ültem be észrevétlenül, mert a majdnem fele-fele arányban lakott városban, ahol élek, ilyen külön helyek vannak, nem csak román iskola meg magyar iskola, hanem román kávézó meg magyar kávézó, román ruhásbolt, meg magyar ruhásbolt. A magyar ruhásboltnak az a neve, hogy Lehel! – törzfehér zsinórkötéses női kiskosztümöket árulnak itt magyar kiskosztümösöknek. A román ruhásboltnak, ruhásboltoknak (mert azért ez mégiscsak inkább román világ, több a román bolt) mindenféle angol meg francia neve van, rendszerint valami *boutique*. A román boltokban nincs zsinórkötés meg egyenszín, matyó hímzés sincs. Ha nagyon őszinte akarok lenni, akkor nem is tudom, hogy mitől román boltok ezek a román boltok, a világ minden részéről összegyűjtött márkákkal, reklámokkal, tarka árukkal és azzal az elszánt igyekezettel, hogy a kisvárosi *boutique* úgy nézzen ki, mintha bárhol máshol is működhetne, mondjuk Párizsban vagy Londonban. Azt hiszem, a román üzlet attól román üzlet, hogy nem magyar. Lehet, hogy a románok nem is tudják, hogy nekik román üzletük van. Azt viszont tudniuk kell, hogy a magyaroknak van magyar üzletük, és azt hiszem, tartják is a távolságot. Lehet, hogy véletlen, lehet, hogy nem, de én még sose láttam a Lehelben egyetlen román titkárnőt sem vásárolni, és sosem jött még szembe velem ebben a kisvárosban egyetlen zsinórkötéses román kiskosztümös se.

Ott ülök tehát a kávézóban, és Kántor Zoltánnak, valamint a budapesti Nemzetpolitikai Intézetnek köszönhetően hirtelen rádöbbenek, hogy körülöttem mind-mind románok vannak. Akik, a statisztika szerint legalábbis, „erősen magyarelleneselek”. Gyorsan belenézek a kávéba, amelyet a pultoslány főzött nekem, és már nem is emlékszem, hogy milyen nyelven kértem tőle. De flörtölni egészen biztosan nem flörtöltem vele. A kávé korrektül fekete, de az illata meglehetősen erős. Azt nem tudom eldönteni, hogy magyarellenes-e.

A Nemzetpolitikai Intézet mindenestre felkeltette a gyanúm ezzel a kávéillattal, a pultoslánnyal, valamint az asztalszomszédaimmal szemben. Még az is átfutott az agyamon, hogy ezek az emberek itt, körülöttem, akikről ím már tudom, hogy románok, képesek lehetnek arra, hogy

belenézzenek a vállam fölött az én saját, különbejáratú magyar monitoromba, kislabizálják a Nemzetpolitikai Intézet Lánchíd Rádió által közvetített, Magyar Nemzet által webre vitt üzenetét. És ha képesek lehetnek arra, akkor itt most nagy lelepleződések vannak. Kiderülhet, hogy csak álcából kavargatják a kávé, fogdossák a pultoslányt, és pörgetik a hírhasábokat, mert igazából ők itt most inkább ellenesek. Magyarellenesek, tehát velem ellenesek.

De hiába világosít fel a Nemzetpolitikai Intézet, résen vagyok immár, magyarul. Senki sem leskelődik a vállam fölött, a kávézó továbbra is csak kávézó, az ablak előtt pipiskedve kopognak a titkárnők, lehelesek és nem lehelesek gyors egymásutánban, nem tudom megszámolni, hány zsinórkötéses tipeg el.

A kávé tényleg erős, de nem ellenes. Üzenetet küldök Kántor Zoltánnak, kérdezem, hogy is van ez a magyarellenség, magyarázná meg, hogy „ki tehet róla”. Pontos embernek ismerem, a számok pedig számok, ha ő mondja, akkor tényleg lennie kell ennek az ellenességnek. Lehet, hogy nem a kirakatokban, nem a kávéházban, de valahol lennie kell. Mindenki válaszol, csak Kántor Zoltán nem. „A Lánchíd Rádió tényfeltár, bakker” – írja valaki, és aztán sorra bekapcsolódnak mindenféle betű- és számvetők. „Kántor Zoli egy seggfej.” Ilyen üzenetek röpködnek, baráti üzenetek, mert ilyen mostanában a barátság.

Borzasztóan szégyellem magam. Most már nemcsak azért, mert azt gyanítottam, hogy a mellettem ülők leskelődnek, hanem azért is, mert a barátaim szitkozódnak, és azért is, mert ilyen könnyen kiszalad a világ a lábam alól. Egyetlen mozdulattal kihúzható alólam a valóság, a kávézó megszűnik kávézónak lenni, a kirakatok sem kiratakatok, azonnal látni akarom azt, amit a hírek szerint látnom kell, a románokat, a magyarokat meg az ellenességet.

Kántor nem seggfej, hanem egyike a nagyon sok erdélyi fiúnak, aki Budapesten él, és olyan komoly intézetekben dolgozik, mint a Nemzetpolitikai Kutatóintézet, ahonnan ilyen figyelmeztetések jönnek vissza Erdélybe – mormolom bele a baráti képernyőbe. (Barátok nem reagálnak, nem kérnek bocsátatot, a seggfejezés a barátkozás micsoda nyelve!)

Mi lenne, ha most én tényleg felolvasnám a kávézóban a csendben kvaterkázóknak, cigarettázóknak, napi rutinba rázódóknak, hogy mit üzennek Budapestről? Vajon megállnának-e a kávéskanalak néhány pillanatig, hogy közösen figyeljük, hogyan nő a magyarellenség. Csak a szű percegne a kávéasztalokban ezalatt.

Nem tudom felolvasni, mert már eleve a „nemzetpolitika” lefordításával gondjaim vannak, a románoknak nincs ilyen szavuk. Elég sok szavuk van, amelyben így vagy úgy (gyakorta ellenesen!) benne van a nemzet meg a politika, de így együvé nem nőtt azért össze. A románoknál nincs ilyen, hogy nemzetpolitika, csak nemzet van, meg politika. Vajon ha lenne nemzetpolitikájuk, mint ahogyan van Magyarországon, intézetestül, kutatásostul együtt, akkor nőne vagy csökkenne ez a bizonyos magyarellenség? Ezt is megkérdezném Kántortól, aki végül, a seggfejezőket megkerülve, privátim annyit válaszol nekem, hogy majd válaszol.

Kántor hallgat, de nem hallgat a magyar történettudomány. Romsics a *Népszabadságban* Bethlen István életpályájáról közöl portrét. Nem véletlenül, a magyar Országházban gróf Bethlen István és kora címmel rendeztek konferenciát októberben. Ez tehát a magyar politika és történelem(oktatás) egészen konkrétan, szemben a Budapestről kifogásolt románnal. Gondolkodnom kell, hogy a román parlamentben rendeztek-e ehhez hasonló történelmi konferenciát. Szokták-e akadémiai segítséggel, kormányzati támogatással újrendezni a nemzeti panoptikumot, ha már nemzetpolitikára, ugye, nem futja nekik? Amennyire én látom, a történészek is dolgoznak, de inkább szánálják, mintsem erősítenék a panoptikumokat. A politikusok pedig, hát ők vagy nem elég műveltek a múlthoz, vagy nem a múlt érdekli őket

igazán, vagy nem olyan az a múlt, de egyetlen román minisztert sem láttam mostanában történelmi hősök köpönyegébe takarózni.

Vajon mi lenne, ha olvasnák a románok, itt körülöttem, a vállam fölött a Népszabadságot az Országgyűlés tisztelettel teljes, tudós akadémikusokkal dústott konferenciájáról? Olvasnák Romsics Ignácot a konzervatív-nacionalista magyar politika utolsó „nagy alakjáról”. Ezt egészen ügyesen le tudnám fordítani románra: „a magyar nemzetiségpolitika feladatát Bethlen egészen 1918-ig nem a kollektív nemzetiségi jogok vagy általában az állampolgári jogok kiterjesztésében, hanem a nemzetiségi és vegyes etnikumú vidékeken élő magyarság gazdasági és kulturális pozícióinak az erősítésében, illetve a románság további gazdasági térnyerésének a megakadályozásában, valamint politikai érdekérvényesítési és kulturális önszerveződési lehetőségeinek a korlátozásában látta”. Vajon mi lenne, ha ezt az országgyűlési-akadémiai üzenetet szó szerint átadnám? Akkor hogyan alakulna a magyarellenesség ezen a kávéillatú reggelen?

A történelmi érzék, az Magyarország nagy erőssége. Négyszáz éve, 1613. október 23-án lépett trónra Bethlen Gábor Erdélyben. Kolozsváron jutott az erdélyi fejedelemség megerősítőjének egy szoboravatás (épp időben, mert négy nappal később már a székelyföldi autonómiáért folytatott menetelésre készültek az erdélyiek, és ilyenkor Erdélyről és az erdélyiekről beszélni nem illik, csak a tiszta, zsinóros székelyekről). Magyarországon azonban észrevétlen maradt ez az évforduló. Romsics ugyan róla is írt, akárcsak a másik Bethlenről, a Népszabadságban. (A kávézóban egészen biztosan jól vette volna ki magát, ha felolvasom erről az első, igazán erdélyi Bethlenről, hogy „A fejedelmi székhelyen működő ortodox román püspökséget különböző adományokkal támogatta. Ortodox papneveldét állított fel, a vidéki szerzeteseknek földet és épületet juttatott, s ő finanszírozta a Biblia románra fordítását.”).

Ez a második írás így végződik: „A katolikus és Habsburg-párti hagyományvilágba ágyazott szervezetek és kutatók szemében viszont továbbra is ő maradhat a jellemetlen s a török elleni összefogás esélyeit rontó »helytartó«. Talán ez is közrejátszott abban, hogy többek – köztük történészek – javaslata ellenére a kormányzat nem támogatta, hogy 2013 Bethlen-év legyen.” Ez a „talán” keseríti meg a számban a kávézt végleg. És a második Bethlen-írás teszi érthetelenné az elsőt. Nem értem az országgyűlési konferenciát, az azon felszólaló Romsicsot meg a „nagy alakját”, na azt nem értem a legfőképpen. A „hagyományvilágba ágyazott szervezetekkel és kutatókkal” még próbálkozom egy kicsit, megpróbálom például lefordítani románra. A kávéslány azonban figyelni kezd. Nincs mit tennem, vissza kell mosolyogni. (Remélem, nem csikorog az a mosoly a Bethlenek között.)

Maradok most már itt – figyelmeztetés ide vagy oda –, a román kávézóban. Érdeemes várni itt a történelmi Magyarországra. Október 23-a kapcsán a következő hírek röppentek szárnyra (vidám, színes, nagy ívű szárnyra) a vezető hírportálokon (Index, HVG) Magyarországon-Magyarországról: a történelmi emlékezésben, a nemzeti függetlenségért folytatott harcban elfáradt, felvonuló jobbikos fiatal különítmény a Deák tér környékén megpihent, és hamburgert falatozott egy McDonald’sban – in memoriam 1956. Ugyanezen a napon, számolt be róla a magyar sajtó, japán turistalányok kölcsönkérték az 1956-os forradalom kitörésének évfordulóján az árpádsávós zászlókkal vonulóktól a lobogókat, hogy ezzel fotózkodjanak.

Még várok egy kicsit a Lánchíd Rádióban tényfeltáró Kántor Zoltán válaszára, aztán viszonzásként megnyugtatom, hogy nem hiába működik a Nemzetpolitikai Intézet, ez így innen, a román kávézóból is jól látszik.

Kapcsolódó írások:

1. **Parászka Boróka: Húzzuk meg magunkat** Az egész Romániát behálózó magyar napilap, az Új Magyar Szó...
2. **Parászka Boróka: Lefölözési verseny** Januárban mutatkozott meg igazán, hogyan fog lezajlani Erdély elsivatagosodása. A...
3. **Parászka Boróka: A köz szaga** Bevettem a közszolgálatot. Hosszas évek állnak mögöttem, bátortalan kísérletek, ostrom,...
4. **Parászka Boróka: Miért loptak Koszovóban a románok magyar kabátot?** Parászka Boróka Miért loptak Koszovóban a románok magyar kabátot?...
5. **Parászka Boróka: Rózsák tere** A Vatra Romaneasca – az egykor hírhedt és félt –...

Cimkék: **Parászka Boróka**